

Conciones, Siue Conceptvs Theologici Ac Praedicabiles, In Omnes Totivs Anni Dominicas

Opvs Novvm Figvriv, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue]
Scriptoribus plenißimum, cum occurrentium fidei controuersiarum
tractatione.

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1620

Feria III. Post Dom[inicam] IV. Qvadragesimæ.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56314](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56314)

S. Antonius quotiescunq; Sacerdotem obuium haberet; in genua coram eo prouolutus, benedictionem ab eo efflagitabat. Magnus ille Imperator Constantinus in Nicæna Synodo Sacerdotes Patronos & Patres nuncupabat. Imperator Theodosius ad pedes S. Ambrosii Sacerdotis & Episcopi prouolutus obnixè ab excommunicatione per eum absolui petiit. Orbis illud flagellum & Italiae terror Attila, Hunnorum Rex, quo vix vllus vnquam immanior aut crudelior extitit, cum in conspectum Leonis Papæ totiusque Cleri Romani, qui ei imminentes Italiae calamitates commiserati occurrerant venisset, tacita quadam in viro sancto elucente maiestate perterritus, arma deposuit, ac iussa sese facturum spopondit.

Quamobrem Sacerdotes, quos Dominus in templo constituit, vt ex eo domum orationis faceretis, hæc ipsa templa honorate, in ijs debitum Deo cultum exhibete; nolite ea hypocritarum & Simoniacorum domum constituere; sed domum bonorum ac fidelium ministrorum, vt aliquando audire mereamini: *Euge serue bone & fidelis, quia in pauca fusti fidelis, supra multa te constituam, intra in gaudium.*

Ecce, Domine Iesu Christe, hodierna tibi die profiteamur, zelum domus tuæ nos comedisse, & promittimus nihil tantæ nobis curæ fore, quam Ecclesiæ tuæ honorem, templorum cultum, & nominis tui gloriam, ac perpetuum in tuo obsequio affectum: ad hoc vnum contendemus, hoc vnum spirabimus. Deinde tanta diligentia, ac tam accurate munus nostrum, ad quod te donante vocati sumus, explebimus, vt nullam vnquam irascendi occasionem daturi simus, qua nos è templo tuo exigere possis. Ipsa nos prius opprimat mors, quam loca hæc sacra profanemus, quam aliquid in ijs aut diendamus aut emamus: mille potius mortis genera ingruant, quam in ijs Simoniam committere, & hypocrisis aut fucatam pietatē fouere præsumamus. Ecce promittimus ac vouemus Domine, fidele tibi hic obsequiū nos exhibituros, quo, sicut boni ac fideles serui Ecclesiæ militatē egressi sumus, aliquā

Tom. I. Bessai Quadrag.

do in ipsa triumphante conspiciere te mereamur. Amen.

FERIA III. POST DOM. IV.
QVADRAGESIMÆ.

Partitio.

- I. De Inuidia.
- II. De Doctrina Christiana Isagoga.
- III. De legibus Christiana admirabili præstantia.
- IV. De scientia Christi.

Iam die festo mediante, ascendit Iesus in templum & docebat, & mirabantur Iudæi, dicentes: Quomodo hic litteras scit, cum non didicerit? Ioan. 7.

FIGVRA.

REGINA Saba ab extremi orbis partibus ^{1. Reg. 10.} multo comitatu, ac multis nobilibus & Principibus stipata, Hierosolymam ad sapientiam Salomonis audiendam cum venisset, ea audita, ac visa eius magnificentia & splendore, adeo obstupuit, vt extra se raptam, & vltra spiritum non habens dixerit: *Beati viri & beati serui tui hi, qui stant coram te semper, & audiunt sapientiam tuam.* Attollite oculos, Auditores, ac videte synagogam illam nationum omnium reginam, per Prophetas scilicet ita nuncupatam, ab extremis Iudææ finibus, magna nobilium, Scribarum, Phariseorum, summorumque Pontificum stipatam multitudine in templum prodeuntem; & audita non sapientia Salomonis, sed doctrina & prædicatione Iesu Christi, præ stupore extra sese raptam, adeo, vt præ admiratione dixerit: *Quomodo hic litteras scit, cum non didicerit?* Nonne id optime cum figura videri coincidere? Est hoc hodierni Euangelij subiectum, de quo, vt aliquid ad maiorem Dei gloriam, vestrumque omnium solatium dicere possimus, ad Spiritus sancti subsidium ac solitum Deiparæ Virginis patrocinium confugiamus, dicentes:

AVE MARIA.

fff

Roga-

Anachar-
is dictū.

Rogatus olim Anacharsis Scythia philo-
sophus, cur toties homines tristitia affice-
rentur, ait: id non aliunde, quam ab inuidia
proficisci; dolent enim & tristantur, cum a-
lios late & prospere agere vident, & virtu-
tes in ijs percipiunt, quas sibi deesse sciunt;
adeo, vt tantum de alienis virtutibus, quan-
tum de suis sceleribus doleant. Et sane ipsa
inuidia pestis est, quæ vt plurimum Virtu-
tes, felicitatem, ac benefacta comitatur:

Menox. li.
5 sent. de
summo bo-
no serm. 38.

Quibus prospere res succedunt, contingit oriri
primo amulationem, deinde inuidiam. Iisdem
pæne verbis Isidorus: *Nulla est virtus, qua
non habeat contrarium inuidia malum.* Quod
Stobæus egregia similitudine declarat. Quæ-
admodum eos, qui in Solis lumine ambu-
lant, semper umbra sequitur, ad eundem
modum eos, qui ad gloriam aspirant, inui-
diæ æstrum comitari consuevit. *Iter faci-
entem per solem necessario comitatur umbra:
incedentis vero per gloriam comes est inuidia.*

Apoth.
Themis-
toclis.

Hinc magno illo Atheniensiu duce de The-
mistocle refert Plutarchus, eum in iu-
uentute dicere solere, scire se ac perse-
ctum habere, actiones suas non famam me-
reri, cum ipsa nondum eas inuidia comita-
retur.

Apo. 12.

Hinc non immerito quidam inuidiam
Antagonistam fortunatorum appellabat.
Equidem cum dracone illo, de quo in Apo-
calypsi, non immerito eam posse compara-
re videor, qui cauda stellas è cælo trahebat:
Ipsa namque inuidia caudæ suæ veneno vir-
tutes, quæ instar siderum in anima cellu-
cent, inficere & euellere contendit, earum-
que lumen extinguere aut saltem offuscare
nititur. Quot pestilens illa Megeira tragæ-
dias, quot turbas vbique excitauit? Ecce
in cælo Angelos ad seditionem conceitat,
& aduersus diuinitatem conspirare cogit.

Gen. 4.

Vix quoque illa Averno prodierat, quin
statim mundi primogenitum Cain exti-
mulat, vt necem fratri machinetur! Eadem

Gen. 37.

hæc pestis filios Iacob inuasit, & decem fra-
tres in Ioseph paruulum armauit. Eadem in-
ter Iacob & Esau in matris utero adhuc la-
titantes orta, vtrumque ad prælium com-
mouit, vt sese mutuo calcibus impetierint.

Gen. 25.

Eadem inter Dauidem & Saulem, generum
& foerum surrexit, & sane nunquam ali-
quis tot prælia vidit vel audiuit, quot ab vna
inuidia promanarunt. O multorum malo-
rum parens inuidia, quot ruinas & extria in
mundo produxisti: tu mortem ô infelix ma-
ter peperisti, tu peccatum in mundum in-
uexisti; sed cur non potius abortum fecisti?
*Inuidia nempe diaboli mors intravit in orbem
terrarum.* Tu quoque es scelerata illa vipera,
quæ matrem, quæ te produxit, ineca: tu
mordax illa rubigo, quæ eum in quo habi-
tas erodis: tu virulenta illa aranea, quæ que-
quid attigeris in lethale virus commutat.

Dixit olim quidam, & sane non inelegan-
ter, tria in mundo reperiri, quæ res altissimas
semper & eminentissimas impetere consue-
uerunt: ventum scilicet, fulmen, & inuidiam;
quod egregie Poeta nescio quis conuertit,
dicens:

Summa petit liuor, perflant altissima venti, Eliano
Summa petunt dextra fulmina missa Iouis, Lactantio

Venti scilicet arbores proceras aggrediun-
tur, fulmina cæli turrium cacumina, in-
uidia vero virtutes heroicas. Vnde & a-
lius.

*— nec magnas patiens exurgere laudes,
Inuidia.*

Hinc in Alexandro Macedone, veluti rem-
tanto Rege indignissimam, ac magnam in-
uidiæ eius argumentum, obseruat Aelia-
nus, tres eum præcipue è ducibus odio esse
profecutum: Perdicam scilicet, quod æquo
esset bellicosior, Lyfimachum quod militiæ
peritus, & optimi ducis munere optime
fungeretur. Antigonum vero quod splendi-
dus esset, ac regium fastum indueret. Verû
relictis hisce Ethnicis, qui veram inuidiæ &
liuoris imaginem intueri desiderat, expres-
sam illam in Pharisæorum hic animis repe-
riet, qui iniquo semper oculo, & inuidiæ li-
uore suffuso, Christi miracula intuiti sunt,
& immortalium odio persecuti. Hinc in
hodierno Euangelio interrogant: *Quomodo
hic literas scit cum non didicerit?* O inui-
diam, ô liuorem, ô æmulationis pestem!
Nos vero primo Christi doctrinam, quam
illi tantopere æmulati sunt, excutiamus.

âcin-

deinde de eiusdem ingenio scientiaque lo-
quemur.

Legisla-
torum ve-
retum do-
ctrina Eu-
angelica
miraculis
confirma-
tur.

Exod. 19.

Matth. 21.

Ioan. 14.

Figura.

Iud. 2.

Principio igitur dicimus, doctrinam qua
Christus caelo arulit, hoc ipsum Euange-
lium esse, quod vobis hodie annuntiamus,
Lycurgus novas leges Lacedaemoniis scri-
psit, Solon Atheniensibus, Zalcueus Lo-
crensibus, Numa Romanis, at hodie Chri-
stus Christianos edocet, ipse est, qui Ecce-
lesiae ac toti mundo leges, easque recentes, &
nunquam auditas promulgat. Praelecta est
haec doctrina olim in monte Sinai, cum
ventorum procellarumque turbine, cum tuba-
rum clangore, ac fulgurum sonitu, quae
omnia doctrinam hanc vere admirabilem
futuram ostendebant: eam deinde Christus
in natiuitate, vitae serie, morte ac resurre-
ctione, miraculis prodigiosisque operibus
confirmavit: *Cæci vident, claudi ambulant,
mortui resurgunt.* Ipse quoque Paraclerus Spi-
ritus nouis eam postea miraculis stabilivit;
quippe qui caelo descendit, eius ut rector &
director foret, & ipsos Apostolos, doctrina
huius præcones futuros, erudiret. Scri-
ptum est enim: *Spiritus sanctus docebit vos om-
nia.*

Ipsi vero Apostoli sub tam egregio Præsi-
de Doctores facti, eandem docuerunt, pro-
mulgarunt, ac per totum terrarum Orbem
prædicarunt, semper plurimis miraculis in
eius confirmationem patratis. Et sane in-
gens miraculum est mirabilem hanc doctri-
nam semper miraculis comitantibus incre-
mentum sumpsisse. Quod mihi quadantenus
in eo expressum videtur, quod in arca Testa-
mentum. tabula legis semper cum virga Moysis
asseruarentur: ad significandum, in Ecclesia,
quae vere arca est, legem Euangelicam nun-
quam progressum facturam, nisi ipsa miracula
miraculorum operatrix, nisi ipsa miracula
eam semper comitarentur.

Ecce & aliam figuram, Muri & propugna-
cula Iericho, quae armis expugnari non po-
terant, ad primum tubarum Israëlitarum
clangorem confestim conciderunt; quo de-
notabatur, muros & valla idololatriæ, ac
sublimia illa superborum fastigia, quae per
veteris legis vigorem & fortitudinem euin-
ci non poterant, ad tubarum Apostolicarum

sonitum, ad primam sanctæ illius doctrinae
vocem, prosternenda, & euerrenda.

Vere igitur hæc doctrina admirabilis est,
quippe quæ vniuersum terrarum Orbem
peruasit, quæ ab omnibus hominibus rece-
pta, & ab omnibus vniuersitatibus & scholis
approbata est. Apollo, S. Paulus, Gamaliel,
Ioseph ab Arimathia, quatuor Iudaicæ legis
Doctores, eam synagogæ nomine compro-
barunt: Hierotheus, Dionysius, Iustinus,
Philosophi Platonici, ei velut dignæ, Aca-
demie Atheniensis nomine, subscripserunt:
Quadratus, Agrippa, S. Marcus & Lucas ma-
gna sane lumina, virique magni medicorum
nomine eam receperunt: S. Ignarius, Timo-
theus, Titus, & Barnabas viri omni literarum
scientia excultrissimi eam laudarunt, lauda-
tamque in Cypro per omnes Africa oras dis-
seminarunt: Imper. Constant. Imperii Rom.
nomine & Clodoueus Rex Galliarum, eam
dignam quæ reciperetur, iudicarunt. Per om-
nia denique tribunalia & subsellia magni
illius Parlamenti, mundi scilicet, vera & ge-
nuina iudicata est: in Africa, Asia, Eutopa,
America, apud Antipodes, in Monarchia
Græcorum, Persarum, Assyriorum, & Ro-
manorum, inter Iudæos, in medio Gentiliū
& Ethnicorū, quin & apud Barbaros. Quod
vero omnem admirationē superat, est, quod
eius auctor, institutor, ac promulgator in om-
nium conspectu inter duos nefarios latro-
nes in ignominiosa Cruce, saturatus oppro-
briis ac magna cum infamia fuerit suspen-
sus, & in eadem mortuus: quod duodecim
tantum discipulos habuerit, viles piscato-
res, qui eandem disseminarunt, eiusque ratio-
nem coram omnibus mundi Academiis iudi-
cumque subsellij, apud omnes Philosophos
reddiderunt, ac per omnes mundi angulos
fundarunt: nam *in omnem terram exiit sonus
eorum.* Quibus tamen non obstantibus, tan-
tum breuissimo temporis spatio incremen-
tum sumpsit, ut vtrumque polum omnis sui
fama impleuerit, ac mille sexcentis ipsis an-
nis durauerit.

Vere igitur doctrina admirabilis est, qua
nulla vnquam in mundo aut præclarior, aut
diuturnior extiterit, doctrina, inquam, cuius
præstantia verbis nequit explicari: cuius obie-

III.
Doctrina
Iesu Chri-
sti vbique
terrarum
recepta
est.

Psal. 18.

Obiectū
principia
& pprie-
tates legis
Euangeli-
cæ.

ctum est omne bonum, amare Deum & proximum: cuius principia sunt fides, spes, charitas: cuius proprietates sunt, credere Deum iustissimum, septem in Ecclesia Sacramenta esse, agendam poenitentiam, confessionem peccatorum esse pernecessariam, quadragesimam ieiunium seruandum, non committendam fornicationem, dandas eleemosynas, pro peccatis satisfaciendum, diligendos inimicos, aliasque res propemodum infinitas. Doctrina, inquam, ad quam velut ad principium, omnes alia scientia & doctrina referuntur: doctrina, quae abstrahit ab omni materia singulari, sensibili, & intelligibili. Per eam namque voluptates, deliciae, vanitatesque quae sunt in materia sensibili, prohibentur. Docet illa amorem erga nos ipsos esse exuendum, non esse personarum acceptiorem faciendam: & hoc quidem in materia singulari. Docet eadem sublimia quaedam mysteria, modo de SS. Trinitate, modo de incarnatione Christi, quae res adeo purae sunt, & ita ab humano ingenio secretae, vt abstrahant ab omni materia intelligibili, vt nos eadem mente comprehendere aut intelligere non valeamus.

Psal. 18.

Egregium porro de doctrina hac elogium dedit Doctor ille regius Dauid: *Lex Domini immaculata conuertens animas, testimonium Domini fidele, sapientiam praestans paruulis.* insignes profecto proprietates; in primis, quod immaculata sit, nullo errore nullaque falsitate permixta, & quod nihil fidei bonisque moribus repugnans contineat. Doctrina vero & lex Mahumetana scater erroribus Iudaeorum, plena est ineptiis, & anilibus deliramentis, Haereticorum referta est horrendis blasphemis & impietatibus sola nostra immaculata est. Scater erroribus tuus Thalmud, o Iudae: barbarissimi ac solacissimi reperiuntur in tuo Alcorano Mahumetista: errores, falsitates, ac mendacia Catechismus & Institutiones tuae continent. Calvinista: tu vero Catholice nihil praeter veritatem in Bibliis tuis reperire poteris.

Doctrina Aristotelis & Platonis: Errasti o Aristoteles, cum in libris quodam loeo ais: Ex nihilo nihil fieri: item: Mundum esse ab aeterno: errores sunt, meo & omnium

saniorum iudicio grauissimi, ac cum veritate nimium quantum pugnantes. Diuini tibi cognomen veteres tribuant, quantumcumque velint. Plato, equidem dicere ausim & aliter, plurimos in scriptis tuis errores reperiri, plurimas absurditates & ineptias: vt in primis cum de idaeis ab intellectu remotis agis, quas nescio qua subtilitate excogitasti qualque sine vlla necessitate in rerum natura vis subsistere. At tu solus, Domine Iesu, in doctrina tua ne minimum quidem errasti, sed illa sincera est, vera est, immaculata est.

Omnis illa veterum Philosophorum scientia, traditiones illae Rabinorum, leges illae Arabicae, & Mahumeticae, merae sunt fabulae, ac germanae gerrae, si cum tua lege, Christe Iesu conferantur. Praeuiit mihi Dauid, dicens: *Narrauerunt mihi iniqui fabulationis, sed non vt lex tua.* Vos vero miror Mathematici: cur tantopere Euclidem vestrum miramini, ac tanti eius regulas faciatis, quarum demonstrationes, adeo evidentes afferitis, vt hominem quodammodo cogant, ac mentes violenter impellant, iis vt fidem habeat, easque verissimas esse fateatur: ac nullus vnquam extiterit, qui ne latum quidem vnquem ab iisdem recedere ausus fuerit, aut falsitatis eas, vel minime coarguere. Quam infinitis partibus, quam longis intervallis doctrina Iesu Christi Euclidicis regulis certior est, & admirabilior: Iam 1600. anni effluxere, & amplius, & ne minimum quidem aliquis errorem, in doctrina Evangelicam reperire potuit. Quia & ipse audacter a Iudaicae legis doctoribus petiit, vt vel minimum si possent in doctrina sua errorem ostenderent, dicens: *Quis vestrum arguet me de peccato? Quis vestrum o Rabi, o Doctores, quis vestrum o Philosophi, qui scientiae tantum innitimini vel minimum in vita defectuna, vel errorem in doctrina reperiat? Lex nempe Domini immaculata est.*

Et sane ea est doctrinae Christi excellentia, & perfectio, vt si plane & integre, ad vnguem in aliqua Rep. vel regno seruaretur, ciues illius non in mundo, sed in paradiso quodam voluptatis esse se crederent. Si enim aliqua

Doctrina
Christi
conuertit
animas.

Luc. 7.

Isa. 54.

Luc. 24.

IV.

Doctrina
Christi fi-
delis est.

Luc. 16.

Ion. 2.

Dan. 13.

Esth. 7.

Isa. 14.

Dan. 4.

aliqua ciuitas foret, in qua incola Deum præ reliquis rebus amarent, ac proximum vt se ipsos, nullus alienum quid tolleret, abessent auaritia & cupiditas, omnes indigentibus & pauperibus succurrerent; an non aureum rediisse seculum aut eam Rempub. vere cœlitem iudicaremus? O igitur sacrosancta ac penitus cœlestis doctrina! Tu etiam *conuersus animas*, Turcas, inquam, & Saracenos, Iudæos & hæreticos. Et sane hæc ipsa miracula patrat, peccatores conuertit, Idolorum cultores, Simoniacos & adulteros. Vix enim Christi prædicationem audierat Maria Magdalena, quin statim relictis peccatis, ad bonam frugem redierit: nec Samaritana, quin penitentiam egerit: nec duo discipuli euntes in Emaus, quin statim oculi eorum fuerint aperti. Saluator Domine, quid sicut Orphea dixero, qui rupes & saxa, qui arbores & ligna ad sonum dulcisonæ reftitudinis, ad prædicationem doctrinæ tuæ duxisti?

Egregia sane doctrina, sed multo adhuc fidelior est, *Testimonium Domini fidele*, fidele, inquam: quidquid enim promittit & spõdet, exequitur: quicquid debet, exsoluit. Promittit pauperibus gloriam æternam, ac diuitibus æterna supplicia comminatur. Lazarus pauper & inops ample remuneratus est, gloria nimirum cœlesti: diues etiam epulo experientia didicit fidelem esse, cum æternis suppliciis adiudicatur. Intentat peccatoribus obfirmatis tormenta, supplicia, punitiones, & damnationes. Pharaõ, Cain, Iudas, alique innumeri didicerunt id esse verissimum. Vere itaque fidelis est: promittit namque consolationem afflictis: nam Ionas auxilium & solatium sensit in balæna, Daniel inter leones, Susanna in vitæ periculo constituta. Intentat superbis deiectionem, ac potentes de sede se depositurum confirmat, & fidelem se ostendit. Videas namque Luciferum cœlo deiectum, Aman in aula Regis Assueri suspensum, Nabuchodonosor in Babylone humiliatum. Pollicetur se humiles exaltaturum, & quam sese hic fidelem demonstrat? Videas enim Ioseph in Ægypto, Danelem in Chaldæa, Dauidem in Iudæa ex humili gradu ad sublime

dignitatis fastigium euectos. O increduli Iudæi, ô inuidi Pharisæi, quid igitur in doctrina hac culpandum inuenitis? quid inuidia & liuore excæcati interrogatis: *Quomodo hic literas scit cum non didicerit?* Quænam hæc doctrina est? qui fieri potest: vt hic tam docte verba faciat, tam disertus sit, & eloquens, qui nunquam literas didicit, & nefando quidem audiuit?

Erat hoc secū dum orationis nostræ membrum, in quo Iudæis scientiam Iesu Christi, quo nobis hanc doctrinam tradidit & captiuitatem aperiemus. D. Thom. Sorbonæ nostræ columen, & Scholasticorum princeps ait: Christum in quantum homo fuit, nobilissimam, pulcherrimam, ac perfectissimam omnium quæ vnquam in mundo fuere, aut futura sunt, creaturatum fuisse. Et inquires, num Deus ea quæ semel condidit, perfectiora reddere queat, affirmat posse: quin & mille mundos infinitis partibus hoc ipso quem incolimus, qui olim quidem ab eius essentia promanauit, excellentiores & pulchriores de nouo posse condere, sed tria iam ab ipso tanta perfectione facta esse, nempe gloriam beatorum Iesum Christum quoad humanam naturam, ac Beatissimam Mariam Virginem, nil vt illis perfectius creare posset; adeo, vt haud minor dementia & ignorantia esse videatur, quærere vndenam Christus Dominus doctrinam suam hauserit, quam inuestigare à quo sol lumen habeat.

Sed alia; Auditores, res arcessenda est, Christus & ab ipsa incarnatione eius initium ducendum. Iesus Christus Deus erat & simul homo, in quantum Deus tanta erat argumentum est, ac non exigua blasphemix species, perere: *Quomodo hic literas scit?* Non secus ac si pereretis, Tantane Deus sapientia, tantane scientia præditus est? Eiusdem enim cum patre suo naturæ est & substantiæ. *Ego & pater unum sumus*, id est, *Ioan. 10.* in natura. Eadem habet perfectiones, eadem qualitates: omnipotens vt Pater; æternus; infinitus; omniscius, & omnia quidem simul, & ab omni æternitate, ac per scientiam visionis, ea quæ fuere, & per eam, quæ

quæ simplicis intelligentiæ dicitur, ea quæ tantum fieri possibilia sunt. Quin & in ipso erat notitia, sapientia, scientia, præscientia, providentia, prædestinatio, reprobatio, ac magnum libri vitæ arcanum.

Christus In quantum homo, Christus etiam dupliciter considerari potest, vel ut comprehensor, vel ut viator, & quoniam à primo natiuitatis suæ momento comprehensor fuit, atque anima eius beata Verbi diuini visione gaudens: hinc duplicem cognitionem habuit, talem qualem Angeli, & qualem beati in cælo, at utramque longe nobiliorem. Intellego hic cognitionem Verbi, & omnium rerum cognitionem in Verbo: quæ duæ diuersæ sunt. Aliis eas nominibus nuncupat August. *Vespernam sc. & matutinam*, adeo ut Christus eodem instanti Doctor fuerit & homo, & eodem simul comprehensor: omniumque rerum notitiam perfectam habuerit, non quidem actualem, sed tantum habituaalem, per quam omnia in Verbo illo perspiciebatur: poterat nempe in verbo omnium rerum, quas nosse exoptabat, representationem successiue habere.

Diuina Et sane Auditores, si bene diuinam essentiam intueamur, videbimus eam speculo effimilis est se perfimilem, in cuius crystallo omnia tam speculo, præterita quam præsentia & futura representantur: in quam Angeli & beatorum animarum respicientes, beatitudine fruuntur, eam præsentat. que essentiam contemplando, omnia in illa contemplantur. Quemadmodum etiam speculum in medio aulae alicuius positum, inspicientibus omnia quæ in eadem sunt, representat: ita quoque Deus in mundi medio quodammodo positus, & in omnibus eiusdem climatibus dependens, omnibus qui in eius essentiam oculos coniciunt, vniuersas creaturas, & omnia quæ in vasta mundi huius aula sunt, ostendit & obicit. Hic discas obiter hæretice, quam ratione, sancti ipsi orationes supplicationesque nostras audire & exaudire valeant, dum eas in illo diuinæ essentia speculo intueantur.

Vt sancti Consolare igitur idiotas, ac sumite animum nostras vos qui in simplicitate hætenus vixistis, preces re-exultate iam & lætemini omnique ratione more au-contendite, ut per bona ac salutaria opera

aterna illius beatitudinis compotes reddi mereamini: eius namque semel participes anteffecti, infinitis proculdubio parasangis omnes Doctores, Philosophos, aut Theologos, qui vnquam extiterunt, aut existere antecelleris. Nam, ut D. Gregorius ait: *Quid est quod non vident, qui videntem omnia vident*. Atque à me querere hodie desine Iudæe; *Quomodo hic homo literas scit, cum non didicerit?* Quoniam à primo ortus sui die, in speculo illo verbi omnia contemplabatur. Beatus erat, magnus Doctor erat, & in omni scientiarum genere versatissimus.

Deinde, si eum ut viatorem consideremus **Christum** magnum eum quoque Doctorem reperimus. Neque enim eo, quo nos modo, natus est; anima namque nostra, teste Aristotele, tabula rasa persimilis est, in qua si egregiam aliquam imaginem, aut cognitionis alicuius exemplar effingere volumus, ut tempus & ætas maturior, iudiciumque capacius eandem efforment, necesse est. At habebat Christus animam omnium rerum cognitione exornatam, & dotatam habebat etiam scientiam, quam infusam appellant. Quin & Deus à primo conceptionis principio, statim ei, non secus atque Angelis & Adamo, quamprimum conditi fuere, omnes species intelligibiles communicauit, quas nos rudes & stupidi, non nisi magno labore, studio, & difficultate per sensus exteriores, è rebus naturalibus elicere possumus: atque has eum ad communem sensum, velut ad generale tribunal, ad quod omnes sensuum exteriorum actiones referuntur, reuocamus; ille statim omnes intellectui agenti representat, qui vbi ea pura & ab omni terrena materia secretas reddiderit, tandem intellectui patienti, in quo omnis nostra cognitio efformatur, imprimat & infigit.

Docet nos id Philosophia, quod ab illa sane petere necesse fuit, ut Christum etiam in quantum viator extitit, omnia à prima natiuitatis suæ hora perspecta & cognita habuisse, demonstrarem: in quam rem luculentum hic conceptum ad meliorem eius intelligentiam proferam. Nam quemadmodum

admodum corpora illa cœlestia vna cum stellis suis ac lumine condita sunt, arbores item in paradiso fructibus plene abundantes: ita Christus Iesus, arbor illa vitæ, fructibus, gratiis, scientiis ac meritis plenus, in quantum homo, conceptus fuit: & putrum illud firmamentum, omni corruptione & Eclipsi carens, vna cum stellis suis, scientiis nempe, & omnibus notitiæ Philos. ac Theolog. generibus productum fuit, cum omnibus denique perfectionibus conceptum.

De scientiis infusis
lucis
tractatus.
Luce. 11.
An non meministis excursus illius, quem 11. ætatis anno fecit, cum triduo inter Doctores in Synagoga disereret, adeo ut omnes eum propter ætatem tum propter doctrinæ varietatem & pondus in stuporem raperentur. *Stuporant autem omnes qui eum audiebant super prudentia & responsis eius, & videntes admirati sunt.* Vbinam tantum in studiis profecerat? quis eum docuerat? quas scolas adierat? hoc ab ipsis hausit incunabulis, à primo natiuitatis die secum detulit. Cur igitur vos, ô inuidi Iudæi clamantes queritis: *Quomodo hic literas scit cum non dixerit.* Vos vero, mihi dicite, quoniam in collegio studuerint Angeli? in quam vniuersitate cursum profecerint demones, quorum tamen tanta scientia est, ac rerum experientia?

Gen. 40.
Cant. 40.
Dan. 2.
4.
Ios. 10.
Quis fuit Regens Adami, quis doctor eius, quis præceptor? qua in scola Noe Mathematicam didicit, ad tam ingentem machinam construendâ? in qua Academia quis vnquam docuit somnia interpretari, & infirmas animi cogitationes detegere, in qua tamen arte Ioseph & Daniel, hic in Babylone, ille in Ægypto ad miraculum vsque edocti fuere. In quo tandem orbis angulo tradita est scientia futura præuidendi, in qua tam multi prophetæ excelluerunt? in quo Iudo didicit Iosue solis cursum inhibere, & Isaias eundem ad occasum cogere? Qua in classe Salomon adeo sapiens ac peritus rerum effectus est? Erant hæc omnes scientiæ infusæ: omnes hos ipse docuerat Deus, & in primis Filium suum carissimum redemptorem nostrum Iesum Christum à primo conce-

ptionis instanti omnium species & habitus scientiarum ei instillans.

Ecce ut hic vestra principia ac fundamenta conciderint Philosophi. Ecce ut axioma vestrum falsitatis arguatur, *Nihil est in intellectu, quod prius non fuerit in sensu*, omnes namq; scientiæ prius sunt in intellectu Saluatoris mei, quam ad sensus exteriores deueniant. Psalmographus huc respexit dum cecinit, *Omnia gloria eius filia regis ab intus*, *in simbria aurea circumamicta vna ieraticibus* quo loco per Regis filiam animam magni illius regis, Christi Iesu intelligit, cuius omnis pulchritudo & decor intrinsecus latet: cuius omnis scientia in intellectu consistit, nulla ratione à sensibus exterioribus dependens: magna noticiarum varietate insignita & circumdata, quæ ad auream diuinitatis simbriam adhærescunt, cuius rei egregiam è sacris libris allegoriam proferam. Castitatis illud spectaculum Iudith, Manassis vidua, Bethuliam egressa, vt Holoferni caput præcideret, tanto se artificio & varietate ornauit, tot sibi geramas, & margaritas, tot monilia & armillas, tot lunulas circumdedit, vt ciues ipsi egredientem obstupescerent, Assyrij quoque visa tanta pulchritudine extra sese raperentur. Eodem modo sacra illa Iesu Christi anima cælo egrediens, vt Satanam profigaret tanta gratiarum varietate, tot donis, tot diuitiis spiritualibus insignita fuit, vt ea egrediente angeli cælorum ciues, & homines in hac terra veluti militantes, dixerint: *Que est ista qua progreditur, quasi aurora? pulchra vt luna, electa vt sol?*

Et quoniam de militibus sermo incidit: milites illi Hierosolymitani, qui ad magnum illum Doctorem capiendum venerant, tribus de ea doctrina verbis auditis, obstupescerent & admirantes reuersi sunt, dicentes: *Nunquam sic locutus est homo, sicut hic loquitur*, S. Paulus quoque eius merita perspecta habebat cum diceret. *Hic est in quo sunt omnes thesauri sapientia & scientia Dei reconditi* Hunc & omnes Prophetæ satis manifestum & notum reddere. Vnde Baruch: *Hic adiuuauit omnem disciplinam*: & multo adhuc manifestius

Arist. 3. de anima.

Psal. 44.

Iud. 10. Allegoria.

Cant. 6.

Ioan. 7.

Colos. 2.

Baruch. 3.

Isai. 11.

stius Isaias: *Requiescet super eum spiritus Domini, spiritus sapientia & intellectus, spiritus consilii & fortitudinis*: perinde ac si dicere voluissent: Noli o munde, si in Messia tuo tantam à pueris scientiam notes, si tanta eum ab incunabulis doctrina præditum videas, obstupescere; Erit enim ipse velut quidam thesaurus omnium diuitiarum Dei, ac de omni scientiarum genere loqui ac disserere poterit. Ingens igitur temeritas est, ne dicam dementia ac vesania, amplius quærere: *Quomodo hic literas scit cum non didicerit?*

Tu enim omnia nouisti Domine mi Redemptor, & nihil est quod te fugiat. In quantum namque Deus es, tantum nosti, quantum Pater, itaque scientia tua infinita est vt Patris, eadem est quæ Patris, eiusdem natura. In quantum vero homo es, ac simul comprehensor omnium rerum iam inde ab incunabulis scientiam habuisti in ipso sacro virginis utero Doctor factus es, eandem habens scientiam, quam ipsi Angeli, Throni, ac Seraphini in cælo: si vero te vt viatorem inuenimus, nihil lane erit, q̄ te ignorare deprehendemus; imo vero te scientiam habere, q̄ à primo cõceptionis momẽto ad eum plane modum tibi fuerit infusa, quo eiusdem species Angelis, Adamo, ac Salomoni, & plurimis aliis infusa fuerunt, comperiemus: omnia deniq; mi redemptor, Saluator, Deus meus & omnia te perspecta habere. Quamobrem non sine iniuria hanc tibi hodie calumniã Pharisaei impingunt, petentes vnde nam hæc scientia tibi fuerit infusa, quippe qui eam iam inde à natiuitate habueris. Equidem iam non miror, legem tuam nullo vnquam errore fõdatam esse, sed cæteras è contra leges erroris coarguere: non miror doctrinã tuam sine vllis ineptiis, commentis & deliriis esse, sed veritate plenissimam, & vt maxime fidelem: cum tu qui omnia nosti, & quem nullum latet secretum, hanc nos doctrinam docendo errare nequieris. Quare, o Deus vere, Deus veritatis plenissime, hanc nobis gratiam concede, vt ita miracula admirari, ac tam inuiolate sanctam tuam doctrinam seruare possimus, vt in nobis meriti loco esse queat, quo aliquando illud diuinæ tuæ essentia speculum in suprema

beatitudine conspiciere possimus. Amen.

FER. IV. POST DOMIN. IV.

QUADRAGESIMÆ.

Partitio.

I. De anima obccatione.

II. De caco nato.

III. De caco illuminato.

Præteriens Iesus vidit hominem cacum à natiuitate. IOAN. 9.

FIGURA.

IVS TVS ille Tobias cum visu orbarus esset, nouo quodam genere per Angelum Raphaelem, idque felle piscis, quem Angelus in via repererat, visum & oculos recuperavit: licet id ipsum remedium magis iisdem obfuturum videretur. At nobiliorem oculorum persanationem, in Euangelio hodierno contemplan. Hic enim cacum natum video, lumen oculorum per Angelum testamenti, id est Iesum Christum, qui eis non felle piscis adhibuit sed lutum, quod felle magis eisdem contrarium erat, recuperantem. O omnium miraculorum maximum! o meditationem cui nulla vnquam similis in mundo extitit! Quam vt dignitate auditoribus hic congregatis aperire queam, Spiritus tui paracleti Domine, ac beatissima Virgo magni illius Medici Mater solitum mihi auxilium quaeso ne deeges: quamobrem angelica te salutatione cõpellabimus:

AVE MARIA.

Doctus iuxta ac pius Ioannes Climacus dicere solebat, primam ac maximam dæmonum animarum exitio inuigilantium curam esse, oculos mentis eruere, animamque penitus occæcare: quamdiu enim lumen illud cæleste, ac fax illa spiritalis per eod-